

GALERIJA FORUM

GF

MILAN KONJOVIĆ

GALERIJA FORUM
CENTRA ZA KULTURU I INFORMACIJE ZAGREBA

ZAGREB • NIKOLE TESLE 16

18. III. — 6. IV. 1980.

slike

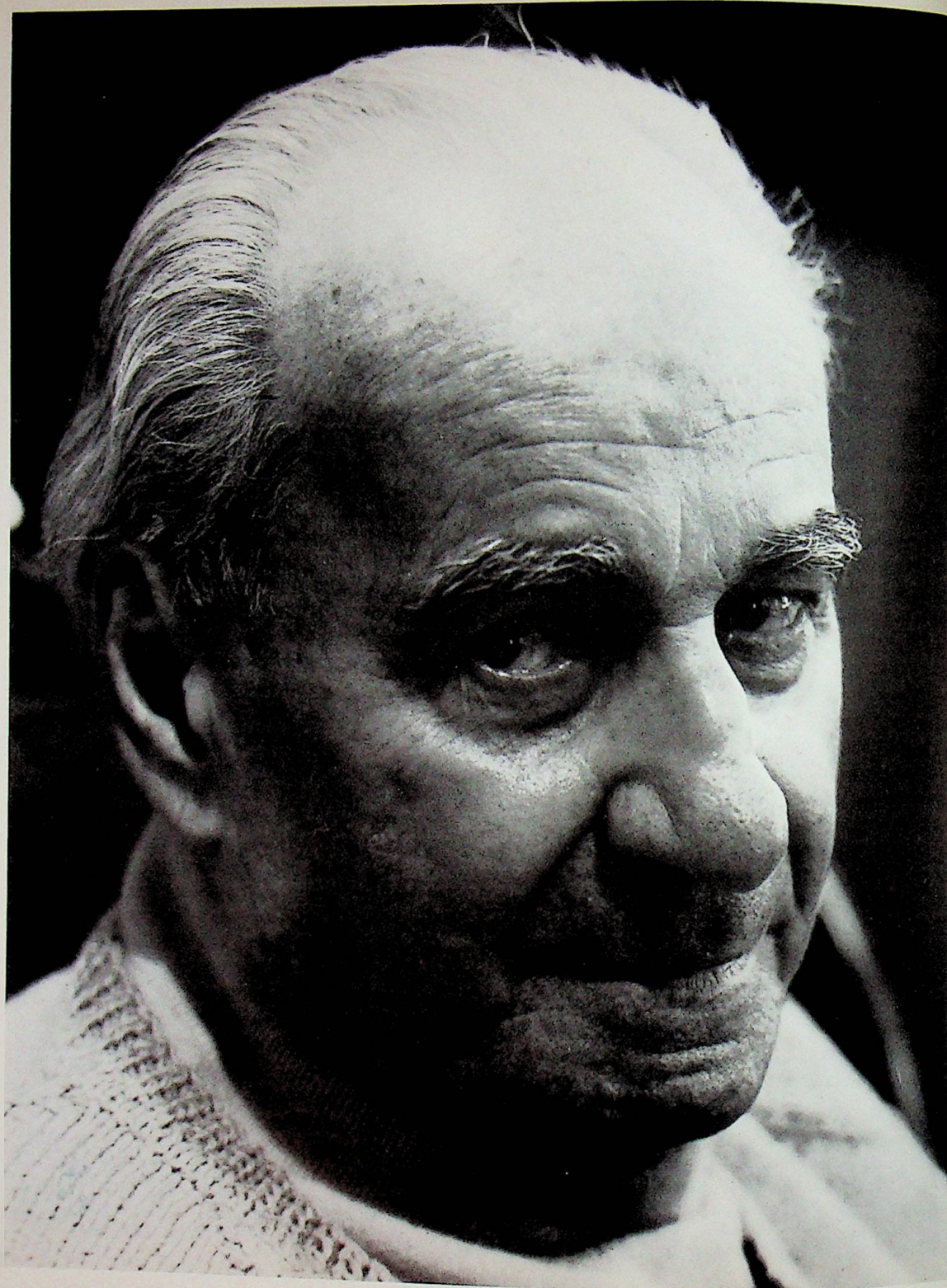
Karacoglu)

crteži

STUDIO GALERIJE • FORUM •

SUNCE I SUNCOKRET (1973)

BIOGRAFIJA

Rođen 28. januara 1898. godine u Somboru, gdje završava osnovnu školu i gimnaziju. Izlaže od 1914. Slikarstvo studira od 1919. u Pragu, na Akademiji likovnih umjetnosti, u klasi Vlahu Bukovca. Nakon dva semestra, slikarstvo studira privatno u Pragu (avangardni slikar Jan Zrzavy), Beču i po njemačkim muzejima. U Pariz odlazi 1924. gdje boravi do 1932. godine. Po povratku iz Pariza živi stalno u Somboru. U Parizu postiže rezultate i uspjehe samostalnim izlozbama i sudjelovanjem na izlozbama Pariskih salona. U Parizu nastaje Konjovićeva „plava faza“ (1929–1933). Po povratku u domovinu posvetio se slikanju Vojvodine, njenog pejzaža, ljudi i ambijenata sa strašću vizionara koji svemu što radi daje pečat autentične stvaralačke ličnosti. Ljeti slika u Dalmaciji (Mlini, Cavtat, Dubrovnik). Za vrijeme rata je u zarobljeništvu. Pri povratku 1943. godine slika svoju prvu seriju pastela, a 1949. godine drugu seriju pastela. Ulja, smirenih tonova, nastaju od 1945. do 1952. godine, te tvore umjetnikovu „sivu fazu“. Godine 1953. znači preokret u Konjovićevom slikarstvu: odnos prema predmetu je nov, slobodniji, na platnima plamsa čista intenzivna boja. Ta nova slikarska orijentacija nastavlja obilježavati njegove radove sve do naših dana.

Konjović je umjetnik izuzetne plodnosti: opus mu broji oko 6000 djela, većinom ulja, ostalo su crteži, akvareli, pasteli i tapiserije. Njegovi radovi se nalaze u brojnim galerijama i muzejima u zemlji, kao i značajnim kolekcijama u inozemstvu. 1966. godine otvorena je u Somboru, Galerija Milan Konjović, u kojoj se hronološkim redom mogu pratiti tematske izložbe koje prezentiraju djela koja je umjetnik darovao svom rodnom gradu. Fond Galerije sačinjava 751 umjetnikov rad.

Aktivno učestvuje u osnivanju i radu vojvođanskih umjetničkih kolonija (Senta, B. Topola, Bečej, Ečka).

1979. godine izabran je za člana Vojvođanske Akademije nauka i umjetnosti u Novom Sadu.

BIOGRAPHIE

Né le 28 janvier 1898 à Sombor où termine ses études secondaires. Il expose depuis 1914. Depuis 1919 étudie la peinture à l'Académie des Arts Plastiques à Prague dans la classe du prof. Vlaho Bukovac. Un an après il continue ses études privées chez le peintre d'avantgarde Jan Zrzavy à Vienne ainsi que dans des musées allemands. A 1924 il vient à Paris où il vit jusqu' à 1932. Dès son retours de Paris il vit en permanence à Sombor. Il acquit des prix et succès remarquables par ses expositions personnelles et sa participation aux expositions de Salon de Paris.

C'est à Paris qu'est née „la période bleue“ de la peinture de Konjović (1929–1933). A son retours au pays il se dédiait à peindre Vojvodina ses paysages, ses habitants, son atmosphère d'une passion de visionnaire qui laisse les empreints d'une personnalité créatrice authentique sur chaque objet à traiter. Pendant l'été il peint souvent en Dalmatie (Mlini, Dubrovnik, Cavtat). Déporté pendant la guerre il peint dès son retours en 1943 la première série de pastels et la deuxième série en 1949. Ses huiles de tons paisibles qui date de sa „période grise“ sont produits entre 1945–1952. L'année 1953 représente le tournant décisif dans la peinture de Konjović: son attitude vers l'objet même est renouvelée et plus libre, ses toiles s'inflament de couleurs pures et lumineuses. Cette nouvelle orientation picturale a continué à marquer son oeuvre jusqu' à nos jours.

Konjović est un peintre d'extrême fécondité artistique. Son oeuvre compte vers quelques 6 000 toiles, parmi autres: huiles, dessins, acouarelles, pastels et tapisseries. Ils figurent dans les nombreuses galeries et musées du pays, ainsi que dans les collections d'importance à l'étranger.

En 1966 on inaugure la Galerie Milan Konjović à Sombor où l'on peut suivre par l'ordre chronologique les expositions sur thème qui réunissent les oeuvres offertes à sa ville natale. Cette galerie possède 751 toile.

M. Konjović prend part active dans l'organisation et le fonctionnement des colonies artistiques à Vojvodina.

En 1979 élu membre de l'Académie des Sciences et Arts de Vojvodina à Novi Sad.

Dugo se već u Zagrebu nismo susreli s djelima Milana Konjovića, iako su njegove umjetničke veze s ovom sredinom duboke i višestране. Počam od daleke 1923. godine kada izlaže – po prvi put u zemlji – dvije slike na XVII proljetnom salonu (od kojih je jedna otkupljena i danas se nalazi u Modernoj galeriji) preko samostalnih izložbi u Salonu Ulrich 1933. i 1936, te u Salonu Likum 1950, pa do opsežne i svečane likovne manifestacije povodom četrdesetgodišnjice rada u Umjetničkom paviljonu 1960. godine, slikar je osjećao potrebu da se i ovdje predstavi ključnim momentima svojega stvaralaštva. Zagreb je za njega bio i ostao mnogo više od postaje na putu prema Pragu, Beču ili Parizu, gradovima školovanja, formiranja i afirmiranja; doživljavao ga je kao jedno od mjesta korisne provjere rezultata i izmjenjene iskustava (tu je upoznao Sumanovića i od njega doznao za Lhotea, tu se okupio niz njegovih prijatelja i suputnika).

Ovom izložbom ne možemo cjelovito popuniti prazninu u našem poznavanju iznimno plodnog i bujnog Konjovićeve djela. Ipak, dvadesetak velikih slika dobro naznačuje raspone slikareva djelovanja nakon zagrebačke retrospektive i monografije objavljene 1965. u izdanju „Naprijeda” (iz pera Grge Gamulina), upućuje nas u ključne teme i motive zrelog i vitalnog umjetnika. Bez osvrtnja unazad suočavamo se s aktualnim stvaralačkim trenutkom jednog značajnog suvremenika, pa možemo odmjeriti njegov snažan temperament i nezajažljivu znatiželju, odnosno pratiti dosljednost, nespokojstvo i mijene jednoga od protagonista modernog slikarstva u Jugoslaviji, koji i u poodmakloj životnoj dobi ne prestaje s „čudenjem u svijetu” niti odustaje od svoje moći kreativne preobrazbe videnoga.

Nije prigoda da ovdje evociramo sve etape slikareva života, koji je već skoro pola stoljeća vjeran svom rodnom Somboru i čvrsto (kako se to često kaže: antejski) povezan s ljudima, podnebljem i krajolikom užeg i šireg zavičaja. Moramo ipak spomenuti da je njegovo umjetničko sazrijevanje bilo vrlo postupno a prepoznavanje vlastitog umjetničkog bića teško i mukotrpno: kao da je sam sebi postavljao prepreke i zadatke strane svojoj naravi kako bi se iskušao i očeličio. Školovanje je bio započeo u Pragu, na Akademiji kod Bukovca i u ateljeu Jana Zrzavog ali je vrlo brzo napustio bilo kakve mentore i nastavio sam da uči prema starim i modernim majstorima. Tražeći naslućivanu gramatiku i sintaksu slikarstva mučio se strogim crtežom i kompozicijom u uvjerenju da će tako pripravljen biti sposobniji prepustiti se čistoj boji. Prigodom boravka u Beču, 1921–22. otkriva afinitete prema žestokoj gestualnosti Kokoschke i Schielea, ali radije eksperimentira po kubističkim načelima i uvježbava „sezanističku” konstrukciju (s primišljom na Picassa). Nakon brzog razlaza s nesudenim učiteljem Lhoteom odmjera se idealno s Deraineom, slikajući neoklasicistički 1925–27. Međutim, u Parizu gdje uglavnom boravi do 1932. nalazi uskoro i druge mogućnosti izraza, prije svega Matissea i fauviste, Bonnard i Renoirea, te kroz „plavu” i „crvenu” fazu konačno usvaja sebi svojstven, vehementan i „ekspresionistički” način slikanja.

Dodiri sa slikarstvom ne bi bili dovoljni da oslobode latentnu Konjovićevu osjetljivost iz nametnutih stega: za njegovu je koncentraciju (i inspiraciju) oduvijek bio potreban izravan objekt. Stoga ćemo navesti da sa slikanjem u prirodi započinje još 1913, za ljetovanja u Našicama, da slijedećih godina slika po Somboru i okolini, a da 1923, boraveći u Supetru na Braču, prvi put otkriva more, njemu posebno izazovan i poticajan element, upravo kongenijalan za silovito likovno uobličavanje. Moru će se slikar sustavno navraćati iz ljeta u ljetu, bilo ranijim posjetama Provansi (Cassis-sur-Mer, Cagnes s izletima u Arles i Avignon), bilo kasnijim, kroz desetljeća učestalim pohodima u Cavtat (ali i u Dubrovnik, Mlini, Srebreno, Lopud). Mediteranski krajolik presudno će djelovati na dionizijski karakter Konjovićeve slikarstva, ali će njegove slike s juga, za uzvrat, djelovati ništa manje stimulativno na stvaralaštvo slikara čitavog „dubrovačkog kruga” okupljenog oko Koste Strajnića (Rajčević, Ettore, Dulčić, Masle, Pulitika). Na taj će se način stjecajem okolnosti, odužiti prirodnom ambijentu svojega prvog učitelja, Bukovca, i to jamačno obilnije nego što je sam školovanjem primio.

Dodiri s ljudima, sa svoje strane, pripomogli su Konjovićevu sazrijevanju. Ne samo da je čovjek općenito jedan od dominantnih motiva njegova opusa (programatska izložba „Ljudi” održana 1951. s golemim brojem izložaka), nego je stanoviti broj osoba i likova, s karakterističnim „gestama i grimasama”, izravno zaslužan za slikareve naročito kreativne i sretne trenutke (supruga i kćerka, prije svih ostalih, a zatim mnogi sugradani i Konavljani). U galeriji njegovih portreta stanovito mjesto zauzimlju i ljudi s kojima se poticajno intelektualno družio (već spomenuti Strajnić, pa Lovrić, Kosor, Maurice Betz, Herceg, Kašanin). Dok je još bio u likovnom previranju sigurno su mu mnogo značili susreti s Radovićem, Dobrovićem, Borijom, Bijelićem i Bogdanovićem, a za nas su posebno zanimljiva njegova praška i bečka prijateljavanja s Režekom, Palčićem, Cotom, Turkaljem i, naročito, s Marinom Tartagliom.

Na spomen Tartagliina imena neizbježno naviru uspomene i usporedbe. Dva su se korifeja morfološki dodirnula jedino početkom dvadesetih godina da bi zatim nastavila dijametralno suprotnim smjerovima: Tartaglia prema kontemplaciji oblika, a Konjović prema egzaltaciji kolorita. Njihove umjetničke biografije podjednako imponiraju visokim zahtjevima na startu i zaokruženošću definitivnog osobnog stila. Prvi se, međutim, ostvario mjerom i suzdržanošću, drugi obiljem i razdavanjem, pa dok su djela prvoga izbrušena i kristalična, slike drugoga su krajnje pokrenute i akcione. Mogli bismo nanizati čitavu seriju pojmovnih parova Wölfflinovih „temeljnih kategorija” da bismo na koncu zaključili kako su Konjovićevi radovi na „baroknom” (odnosno, romantičnom) polu senzibiliteta, jer su slikoviti i složeni, dinamični, dubinski i otvoreni.

Danas, nakon više od šezdeset godina rada (i tek nešto manje ljeta relativne izolacije i namjernog gubljenja priključka na kozmopolitsku atmosferu likovnog Babilona) slikovna materija na Konjovićevim lesonitima nije manje vibrantna i ključajuća nego u početku, jer

mu slike nastaju i žive organski, u strastvenom videnju objekta a unutar raspona koje ruka u trenutku obuhvaća. Štoviše, voden svojom vizijom i gonjen upravo agonalnim instiktima umjetnik pristupa praznoj plohi nevidenom žestinom; boje su najčešće zvučne i glasne do fortissima, a debeli nanosi impasta, čini se, šiknuše iz središta eksplozije. Iracionalnim poistovjećivanjem slikar grebe i ore po površini kao po licu zemlje, povlači masne brazde kao da slijedi i goneta bilo podzemnih tokova, odnosno iznosi na javu neku zapretanu grafiju. Već su i tradicionalne interpretacije uočavale u Konjovićevu opusu silnice nagona, a nakon nedavne Trifunovićeve analize teško je previdjeti svjesnu i podsvesnu interakciju mita i zbilje, stvari i značenja.

Predložili bismo, međutim, da se već uhodani mit o vojvodanskom Anteju dopuni i mogućim analogijama sa (camusovski) sretnim Sizifom. Konjovićovo djelo, naime, brani dostojanstvo čovjekove povezanosti za sudbinom, ali ne i poniznosti pred sudbinom, ono patetično afirmira određenost životnih tokova i putanji, prihvaćajući jasna ograničenja sredine i vremena bez podvrgavanja slučajnostima. Nakon izvanjskih kušnji socrealizma i napasti apstrakcije (da bude malo i Tantala), ovaj je slikar još jedamput pronašao svoj smisao u „zagrljaju” sa svakodnevicom. Čas se opjevana bačka ravnica uspinje vertikalno prema obzorju, čas se olujno nebo strmo spušta na zemlju: načas se neko lice nabora i zgrči od straha i želje, a zatim se pokaže pusta ploča zaustavljenog sata na grudima naslikanog ratnika. Varirajući u beskraj svoje povlaštene motive Konjović je vrlinama temperamenta pridodao u novije vrijeme i vrijednost nataloženog iskustva, obogativši svoje slikarstvo geste i akcije latentnom simbolikom i svojstvima nemimolazne likovne meditacije.

Milan Konjović je ukupno priredio 140 samostalnih izložbi u zemlji i inozemstvu i sudjelovao na oko 350 grupnih izložbi.

Najznačajnije samostalne izložbe:

- SOMBOR: 1926 (Prva samostalna izložba sa 50 slika i 50 crteža), 1932, 1936, 1940, 1949 (izložba pastela i crteža), 1952, 1956 („Četiri decenije umetničkog rada”), 1958, 1959, 1960 (slike, tapiserije i crteži), 1962 (pasteli i crteži), 1963, 1965, 1966–1979 (Postavke i izložbe u GMK u Somboru).
- PRAG: 1928 i 1929 (Alšova sin Umelecke Besedy), 1973 (Narodni galerije Valdštejnska jizdarna).
- PARIZ: 1931 (Galerie Bing), 1932 (Galerie Van Leer) i 1937 (Galerie Mouradian–Vallotton).
- BEOGRAD: 1932, 1936, 1940 i 1947 (Umetnički paviljon), 1951 (Izložba „Ljudi”), 1957, 1958, 1963 (Salon Moderne galerije), 1969 (Jubilarna izložba povodom 50. godišnjice rada), 1975 (Retro-spektivna izložba u MSU), 1977 (Ciklus „Sremski Karlovci”) i 1979 (Galerija „Pinki” Zemun).
- ZAGREB: 1933. i 1936 (Salon Ulrich), 1950 (Salon „Likum”), 1960 (Umjetnički paviljon), 1961 (Studentski centar) i 1969 (Galerija „Inex” – Izložba jedne slike).
- NOVI SAD: 1936. i 1946 (Muzej Matice srpske), 1950 (Izložba pastela), 1955, 1958 („Četrdesetogodišnjica umetničkog rada”), 1959. i 1961 (Klub „Forum”-a), 1973 („Slikarstvo gesta i akcije”) i 1976.
- BUDIMPEŠTA: 1942 (Tamás galéria) i 1971 (Műcsarnok).
- SUBOTICA: 1950, 1957, 1960, 1964, 1965, 1975 i 1977.
- SARAJEVO: 1951 (Umjetnički paviljon) i 1964 (Izložbeni paviljon).
- OSIJEK: 1961, 1970 (pasteli), 1972 (crteži) i 1973 (akvareli i tempere).
- SAN FRANCISCO: 1962 (Hobbs gallery i Maxwell gallery).
- RIJEKA: 1963. i 1970 (Moderna galerija).
- NIŠ: 1972 (Galerija savremene umetnosti).
- TITOGRAĐ, NIKŠIĆ, PLEVLJA: 1973 (Jubilarna izložba „Slikarstvo gesta i akcije).
- PEČUJ: 1975.
- KEČKEMET I BAJA: 1976.
- AUBONNE (ŠVAJCARSKA): 1976 (Galerie Chantepierre).
- MARIBOR, LJUBLJANA: 1979 (Moderna galerija).
- KRUŠEVAC: 1979 (Narodni muzej).

NAJZNAČAJNIJE GRUPNE IZLOŽBE—EXPOSITIONS-COLLECTIVES D'IMPORTANCE

- PRAG: 1923 (Petorica likovnjaka jugoslovenskih), 1934 (Izložba „Oblik“-a), 1972 (Izl. jugosl. suvr. slikarstva).
- ZAGREB: 1923 (Proljetni salon), 1936 (Treća izl. zagrebačkih umjetnika) 1953 (Pola vijeka jugosl. slikarstva), 1954 (Izl. „Samostalni“), 1956 (Izl. ULUS-a), 1963 (Poslijeratna srpska umjetnost), 1968, 1969, 1971 i 1973 (1, 2, 3 i 4. zagrebačka izložba jugosl. crteža).
- PARIZ: 1926. i 1927 (Jesenji salon), 1928. i 1929 (Salon nezavisnih), 1930. i 1931 (Salon nezavisne franc. umjetnosti), 1932 (Izložba Jugoslavena koji žive u Parizu), 1937 (Međunarodna izložba Jugoslavenski paviljon), 1959 (Jugoslavenska umjetnost danas), 1971 (Umjetnost na tlu Jugoslavije od prethistorije do danas).
- AMSTERDAM: 1932 (Jugoslavenska umjetnička izložba).
- BEOGRAD: 1933–1940 (Proljetna izložba), 1937. i 1938 (Izl. „Dvanaestorice“) 1938 (Izl. „Oblik“-a), 1951–1954 (Izl. „Samostalni“), 1953 (Izl. „Nezavisni“), 1961–1970 (I, II, IV trijenale jugoslavenske umjetnosti) 1963 (Izl. jugosl. tapiserije), 1964. i 1969 (Oktobarski salon), 1967 (Treća decenija — konstruktivno slikarstvo), 1969 (Nadrealizam — socijalna umjetnost 1929–1950) 1971 (IV decenija), 1972 (Savr. likovna umjetnost Vojvodine), 1978 (Umjetnost u Jugoslaviji 1970–1978), 1978. i 1979 (Otvoreni oktobarski salon — Zemun).
- RIM: 1937 (Izl. jugosl. umjetnika), 1956 (Izl. suvr. jugosl. slikarstva).
- BUKUREŠT: 1949 (Izl. jugosl. slikarstva), 1966 (Izl. jugosl. tapiserije i plastike).
- VAŠINGTON: 1954 (Izl. četvorice jugosl. slikara: Hegedušić, Konjović, Martinoski, Mihelić), 1960 (Izl. suvr. jugosl. slikarstva).
- NJUJORK: 1955 (Izl. četvorice jugosl. slikara...), 1958 (Izl. Guggenhejmove internac. nagrade), 1963 (XXII internac. bijenale akvarela), 1968 (Franc. i jugosl. tapiserija).
- LONDON: 1958 (London Group).
- SAO PAOLO: 1959 (V bijenale u Sao Paulu).
- KAIRO: 1960 (Izl. jugosl. slikarstva), 1964 (Izl. suvr. jugosl. slikarstva).
- SOMBOR: 1961–1979 (Likovna jesen).
- BEJRUT, BOMBAJ, NJU DELHI, DAMASK: 1962 (Izl. suvr. jugosl. slikarstva).
- VENECIJA: 1962 (Izl. suvr. jugosl. umjetnosti).
- ATINA: 1963 (Izl. suvr. jugosl. slikarstva i grafike).
- HELSINKI, KOPENHAGEN: 1964 (Izl. jugosl. tapiserije i keramike).
- BUDIMPEŠTA: 1965 (Izl. jugosl. tapiserije i sitne plastike).
- DISELDORF, DORTMUND, KELN, BON, MINHEN: 1965 (Izl. suvr. jugosl. slikara).
- KARAKAS: 1965 (Izl. jugosl. tapiserije).
- MONTREAL: 1967 (Svjetska izložba — Jugosl. paviljon).
- FILADELFIJA: 1968 (Izl. jugosl. suvr. slikarstva, skulpture i tapiserije).
- DREZDEN: 1968 (Srpsko slikarstvo između dva rata).
- LJUBLJANA: 1971 (Suvr. srpska umjetnost), 1972 (Suvr. likovna umjet. Vojvodine).

NAGRADE — PRIX

1945. Zrenjanin, I nagrada na izložbi vojvođanskih slikara
1950. Sedmojulska nagrada SR Srbije za slikarstvo
1958. Orden rada I reda
1962. Nagrada za životno djelo SR Srbije
1962. Zlatna medalja Umetničkih kolonija, B. Topola
1967. Nagrada Likovne jeseni „Poetska fantastika“, Sombor
1974. Nagrada oslobođenja Vojvodine
1975. Nagrada „Forum“, Novi Sad
1975. Orden zasluga za narod sa zlatnom zvijezdom
1979. Nagrada Likovne jeseni „Trenutak jugoslavenskog slikarstva '79“, Sombor

MONOGRAFIJE — MONOGRAPHIES

1958. Miodrag B. Protić: Milan Konjović, Forum, Novi Sad
1965. Dr Grgo Gamulin: Milan Konjović, Naprijed, Zagreb
1966. Dr Katarina Ambrozić: Milan Konjović, Galerija Milan Konjović u Somboru
1972. Dr Katarina Ambrozić: Milan Konjović / Ljudi, Galerija Milan Konjović u Somboru
1975. Dragoslav Đorđević: Monografski katalog retrospektivne izložbe Milana Konjovića u MSU u Beogradu, MSU, Beograd
1978. Miroslav Josić-Višnjić: „Rečima po platnu sveta“, NIP Književne novine, Beograd
1979. Lazar Trifunović: „Stvarnost i mit u slikarstvu Milana Konjovića“, Galerija Milan Konjović u Somboru.

1. JABUKE I LUKAC I, 1964.
ulje na lesonitu, 73x98 cm.
vlasnik autor
2. BRACA „BUMBAR“, 1964.
ulje na lesonitu, 92x60 cm
vlasnik autor
3. ZANOS, 1966.
ulje na lesonitu, 85x115 cm
vlasnik autor
4. RIMSKI TANJIR, ŠKOLJKA II, 1969.
ulje na lesonitu, 117x85 cm
vlasnik autor
5. SREBRNI STOČIĆ SA RATNICIMA, 1969.
ulje na lesonitu, 85x117 cm
vlasnik autor
6. KRSTINE, 1969.
ulje na lesonitu, 54x73 cm
vlasnik GMK
7. SUNCOKRETI III, 1970.
ulje na lesonitu, 73x92 cm
vlasnik autor
8. ŽENA I RATNIK II, 1970.
ulje na lesonitu, 52x73 cm
vlasnik autor
9. ŽITO, VIZIJA I, 1970.
ulje na lesonitu, 65x81 cm
vlasnik autor
10. U TORU III, 1971.
ulje na lesonitu, 65x100 cm
vlasnik autor
11. „MUHOLOVKA“ I VINCE, 1973
ulje na lesonitu, 85x115 cm
vlasnik autor
12. ZELENO ŽITO, 1973.
ulje na lesonitu, 38x73 cm
vlasnik autor
13. CRVENA KNJIGA, 1973.
ulje na lesonitu, 85x115 cm
vlasnik autor
14. ŽITO VI, 1974.
ulje na lesonitu, 38x73 cm
vlasnik GMK
15. ULICA U SOMBORSKOJ SELENČI, 1974.
ulje na lesonitu, 47x81 cm
vlasnik autor
16. SLAMA I KAMARE, 1975.
ulje na lesonitu, 50x92 cm
vlasnik autor
17. JAROŠ, 1977.
ulje na lesonitu, 35x65 cm
vlasnik GMK
18. JEČAM U ZRENJU, 1978.
ulje na lesonitu, 35x61 cm
vlasnik autor
19. ZRELO ŽITO, 1978.
ulje na lesonitu, 30x65 cm
vlasnik GMK
20. TAMNE I SVETLE LALE, 1978.
ulje na lesonitu, 92x60 cm
vlasnik autor
21. BAŠTA U DOROSLOVU I, 1978.
ulje na lesonitu, 34x65 cm
vlasnik autor
22. BAŠTA U DOROSLOVU II, 1978.
ulje na lesonitu, 47x73 cm
vlasnik GMK
23. BOŽURI, PERUNIKE – ŽUTA POZADINA, 1978.
ulje na lesonitu, 50x73 cm
vlasnik autor
24. SREMSKI KARLOVCI, 1979.
ulje na lesonitu, 73x92 cm
vlasnik autor
25. SREMSKI KARLOVCI, 1979.
ulje na lesonitu, 73x92 cm
vlasnik autor

1. EČKA 1956.
tuš, 17,5x25 cm	13. ŽITO 1959.
tuš, 17,5x25 cm
2. CRTEŽ 1956.
tuš, 15x21 cm	14. FELIKS 1959.
tuš, 21x15 cm
3. SENTA 1956.
tuš, 15x21 cm	15. ŽITO 1959.
tuš, 17,5x25 cm
4. ULICA 1956.
tuš, 15x21 cm	16. KOČIJAŠ 1959.
tuš, 17,5x25 cm
5. „HANYATLOKI“ BIRTIJA 1956.
tuš, 15x21 cm	17. TERZIĆ 1960.
tuš, 25x17 cm
6. BIRTAŠICA 1957.
tuš, 15x14 cm	18. KIKELA 1960.
tuš, 25x17 cm
7. ULICA 1958.
tuš, 17,5x25 cm	19. ENGI PIŠTA 1960.
tuš, 21x15 cm
8. KUKURUZ 1958.
tuš, 25x17,5 cm	20. PIJANKA 1960.
tuš, 17x25 cm
9. ULICA 1958.
tuš, 17,5x25 cm	21. RAKIJAŠ 1960.
tuš, 17x25 cm
10. CRTEŽ 1958.
tuš, 17,5x25 cm	22. PIJANKA 1960.
tuš, 17x25 cm
11. RITAM 1958.
tuš, 17,5x25 cm	23. PIJANAC 1960.
tuš, 17x25 cm
12. KRČMARICA 1959.
tuš, 21x15 cm	24. KRIVAJA 1960.
tuš, 15x21 cm

25. KUKURUZ 1960.
tuš, 25x17 cm
26. MRTVA PRIRODA SA DRVENOM
SKULPTUROM 1963.
tuš, 24,5x17,5 cm
27. VINOGRADI 1963.
tuš, 17x25 cm
28. NA TERASI 1963.
tuš, 17x25 cm
29. VINOGRADI 1963.
tuš, 17x25 cm
30. PROLJEĆE 1963.
tuš, 17x25 cm
31. VINOGRADI 1963.
tuš, 17x25 cm
32. MRTVA PRIRODA 1964.
mastilo, 17,5x24,5 cm
33. CRTEŽ 1965.
crveno mastilo, 30x21 cm
34. LUDA NEVESTA 1965.
tuš, 25x17 cm
35. DVOJE 1966.
tuš, 17x25 cm
36. STARO DRVO 1966.
tuš, 17x25 cm
37. POLJE SUNCOKRETA 1966.
tuš, 17x25 cm
38. KONJ PRED BIRCUZOM 1966.
tuš, 17x25 cm
39. OBOREN SVETAC 1967.
crveno mastilo, 18x25 cm
40. AKT III 1970.
tuš, 50x70 cm
41. AKT I 1970.
tuš, 70x50 cm
42. MESAR 1972.
tuš, 70x50 cm
43. RATNIK SA SATOM I ŠKOLJKA 1974.
akvarel, 70x50 cm
44. EKSTAZA II 1975.
tuš, 50x70 cm
45. SEDEĆI AKT 1976.
tuš, 70x50 cm
46. SEDEĆI AKT 1976.
akvarel, 70x50 cm
47. DORUČAK 1978.
akvarel, 50x70 cm
48. DVE KUPAČICE 1979.
akvarel, 50x70 cm

Svi su radovi vlasništvo autora.

U TORU III (1971)

CRVENA KNJIGA (1973)

„MUHOLOVKA“ I VINCE (1973)

ZRELO ZITO (1978)

SREMSKI KARLOVCI (1979)

PRÉFACE

TONKO MAROEVIC

Depuis un bon moment déjà nous n'avons pas eu l'occasion de voir les oeuvres de Milan Konjović à Zagreb, quoique ses liens artistiques avec ce milieu soient profonds et multidimensionnels. A partir de l'année reculée 1923 où il expose — pour la première fois d'ailleurs — deux tableaux au XVIII. Salon de Printemps (dont l'une est racheté et se trouve actuellement à la Galerie de l'Art Moderne) en passant par les expositions personnelles au Salon Ulrich en 1933 et 1936, ou au Salon Likum en 1950, jusqu'à la manifestation solennelle plastique à l'occasion du quarantième anniversaire de son travail au Pavillon d'Art en 1960, ce peintre, avait toujours besoin d'être présenté par les chefs-d'oeuvre de sa création. Zagreb était et demeurerait pour lui plus qu'un arrêt sur le trajet vers Prague, Vienne ou Paris, les villes où il acquiert sa formation et affirmation professionnelle.

Par cette exposition nous ne pouvons pas réparer la lacune de notre connaissance de l'oeuvre exceptionnellement féconde de Konjović. Pourtant une vingtaine de grands tableaux signalent bien à quelle échelle se passe son activité plastique après la rétrospective et la monographie publiée en 1965 et nous dirigent vers les sujets et motifs d'un art mûri et vigoureux. Sans regarder en arrière nous nous trouvons tout d'un coup face à l'oeuvre actuelle d'un contemporain remarquable, capables d'évaluer la force de son tempérament et sa curiosité inaltérable, suivre la constance, l'inquiétude et les éclipses d'un protagoniste de la peinture yougoslave qui malgré son âge avancé n'en est pas moins étonné devant l'univers et ne renonce pas à sa puissance créatrice à modifier le vu.

Il n'est pas le moment propice à évoquer toutes les étapes de la vie du peintre qui est depuis un demi-siècle lié à son Sombor natal, fidèle à ses gens, à son climat et aux paysages de son pays. Il faut quand même souligner le fait que son art était amené graduellement à sa perfection et que l'identification de son être artistique était peinant et difficile. Sans cesse en quête d'une grammaire picturale, d'une syntaxe de l'expression plastique, il se soumettait aux exercices rigoureuses de composition et de dessin, persuadé d'être ainsi préparé, plus à la mesure de plonger dans la couleur. Lors de son séjour à Vienne en 1922 il découvre son penchant vers la véhémence gestuelle de Kokoschka et Schiele quoi qu'il préfère expérimenter suivant les codes cubistes et s'exercer en construction cezannienne (avec connotation d'un Picasso). Entre les années 1925—1927 il peint dans la manière neoclassique. Son séjour à Paris lui vaudra l'influence de Matisse et surtout des futuristes Bonnard, Renoir et autres et tout en passant par la „période bleue” et „la période rouge” il acquit un style propre à lui-même, expressionniste et véhément.

Ses contacts avec la peinture ne suffiraient pas à libérer la sensibilité réprimée de Konjović: sa concentration et sa verve avaient besoin de l'objet même. C'est ainsi qu'il se mit à peindre la nature en 1913 pendant ses vacances à Našice. En 1923 à Supetar sur Brač il découvre la mer pour la première fois, et elle demeura pour lui un des éléments les plus attirants et les plus excitants de sa puissante mise en forme plastique. Il y reviendra systématiquement de l'été à l'été, que se soit durant ses visites à la Provence (Cassis-sur-Mer, Cagnes, Arles et Avignon) ou bien plus tard lors qu'il revenait pendant des dizaines d'années (à Cavtat, Dubrovnik, Mlini et Srebreno). Le paysage méditerranéen sera déterminant pour le caractère dionysiaque de la peinture de Konjović, et ses tableaux inspirés du sud ne seront pas moins stimulants pour les peintres „du cercle ragusien” réunis autour de Kosta Strajnić (Rajčević, Ettore, Dulčić, Masle, Pulitika).

L'homme représente un des sujets dominants de l'oeuvre de Konjović. (L'exposition sur thème „Gens” de 1951 réunissait un nombre de tableaux.) A part sa femme et sa fille qui lui valurent des moments heureux de la création, une certaine place appartient aussi dans sa galerie de portraits aux hommes qu'il fréquentait en vue d'un contact intellectuel. Ce qui a de l'importance pour nous ce sont ses amitiés de Prague et de Vienne avec Režek, Palčić, Cot, Turkalj et surtout avec Marin Tartaglia.

Aussitôt que nous citons le nom de Tartaglia nous nous trouvons inévitablement plongés dans des souvenirs et comparaisons. Ces deux coryphées de la peinture yougoslave étaient proches de façon morphologique de leur expression vers les années 1920 pour s'acheminer aussitôt dans des directions diamétralement opposées: Tartaglia vers la contemplation morphologique, Konjović vers l'exaltation coloriste. Le premier pourtant s'affirmait par son goût de mesure et de retenu, l'autre par son goût d'abondance et de dispersion. Les tableaux du premier se distinguent par sa netteté ciselée et cristalline tandis que les autres sont en mouvement et action. L'oeuvre de Konjović est tributaire d'une sensibilité romantique et „baroque” elle est composée, pittoresque, dynamique, profonde et ouverte à la fois.

Aujourd'hui après plus de soixante ans de travail (et presque autant de l'isolation voulue de l'ambiance de Babylone artistique) la matière picturale sur les toiles de Konjović n'en est pas moins vibrante et bouillonnante qu'au début. Car elles sont nées d'être vivantes, d'une vie organique, dans l'embrassement passionnel de l'objet vu, à l'intérieur du diamètre de bras en mouvement. Qui plus est, l'artiste mené par sa vision, poussé par ses instincts adhère à la surface vide d'une véhémence inouïe; ses couleurs sonores s'échelonnent jusqu'au fortissimo et les couches épaisses de pâte semblent jaillir du centre de l'explosion. Par son identification irrationnelle le peintre gratte et creuse la surface du tableau comme s'il creusait la terre, retrace les sillons larges comme s'il suivait ou devinait le battement des cours souterrains, ou déchiffrait une graphie emmelée.

Après les tentations du „soc-réalisme” et la peinture abstraite cette artiste a encore une fois retrouvé son sens en embrassant le quotidien. Tantôt la plaine de Bačka s'élève verticalement vers l'horizon, tantôt le ciel nuageux se précipite sur la terre; Tantôt un visage plié et convulsif de l'angoisse ou de désir se fige sur le cadran vide de la montre arrêtée sur la poitrine du guerrier représenté. En éludant à l'infini les thèmes préférés, Konjović a ajouté aux vertues de son tempérament le poids précieux de son expérience sédimentée, il en enrichissait sa peinture gestuelle et dynamique d'un symbolisme latent, de la contenance fatale de méditation plastique.

KOSTA ANGELI RADOVANI
 BELIZAR BAHORIĆ
 JOSIP DIMINIĆ
 IVO FRIŠČIĆ
 RAUL GOLDONI
 NIVES KAVURIĆ-KURTOVIĆ
 ANTE KUDUZ
 FERDINAND KULMER
 IVAN LOVRENČIĆ
 DALIBOR PARAĆ
 ŠIME PERIĆ
 EDO MURTIĆ
 ZLATKO PRICA
 NIKOLA REISER
 GORANKA MURTIĆ-VRUS

FERDINAND KULMER, GIUSEPPE ZIGAINA, LAZAR VOZAREVIĆ, JOAN MIRO, NIKOLA REISER, EDO MURTIĆ, IVAN LOVRENČIĆ, ZLATKO PRICA, IVO ŠEBALJ, VASKO LIPOVAC, ANTE KUDUZ, ŠIME PERIĆ, ACHILLE PERILLI, OTON POSTRUŽNIK, EMILIO VEDOVA, FRANO ŠIMUNOVIĆ, KSENIJA KANTOCI, STEVO BINIČKI, NIVES KAVURIĆ-KURTOVIĆ, RICHARD MORTENSEN, IVO FRIŠČIĆ, VIRGILIJE NEVJESTIĆ, MILIVOJE NIKOLAJEVIĆ, LOJZE SPACAL, TONI BENETTON, BOŠKO PETROVIĆ, JOVAN SOLDATOVIĆ, JOSIP DIMINIĆ, ANTE JAKIĆ, NIKOLA KOYDL, RAUL GOLDONI, PREDRAG NEŠKOVIĆ, DALIBOR PARAĆ, PETAR HADŽI-BOŠKOV, BOGDAN BOGDANOVIĆ, ALBERT KINERT, MILE SKRAČIĆ, SPASE KUNOVSKI, BORO MITRIČESKI, FADIL VEJZOVIĆ, PIERO TARTICHIO, VLADIMIR STRAŽA, BELIZAR BAHORIĆ, BRANKO RUŽIĆ, GRAFIČARI IZ HAMBURGA, SUVREMENI UMJETNICI IZ SR MAKEDONIJE, MERSAD BERBER, MIODRAG B. PROTIĆ, STANKO JANČIĆ, ANTE KAŠTELANČIĆ, ROBERT RAUSCHENBERG, KOSTA ANGELI RADOVANI, OTO LOGO, GUALTIERO MOCENNI, LJUBOMIR KARINA, RATKO JANJIĆ-JOBO, STOJAN ČELIĆ, ISMAR MUJEZINOVIĆ, EUGEN KOKOT, ŽIVA KRAUS, MARIJA UJEVIĆ GALETOVIĆ

Izdavač
Éditeur

GALERIJA FORUM CENTRA ZA KULTURU I
INFORMACIJE ZAGREBA, TESLINA 16

Za izdavača
Pour éditeur

DUŠKO PAVLOVIĆ

Odgovorni urednik kataloga
Rédacteur responsable

VIŠNJA KNEZOCI-DABAC

Predgovor
Préface

TONKO MAROEVIĆ

Prijevod na francuski
Traduction en français

ZORA MATVEJEVIĆ

Fotografije
Photographies

IVO ETEROVIĆ

Grafički urednik kataloga
Rédaction graphique

FEDOR LIČINA

Postava izložbe
Accrochage

VIŠNJA KNEZOCI-DABAC
TONKO MAROEVIĆ

Tisak plakata
Impression de l'affiche

ŽELIMIR BAKOVIĆ
FOTOGRAFIČKI ATELIER CENTRA ZA KULTURU I
INFORMACIJE ZAGREBA, PRERADOVIĆEVA 5

Tisak
Impression

SVEUČILIŠNA NAKLADA LIBER, ZAGREB

Naklada
Tirage

500 KOMADA